

KUKÁTKO 4

PRINCEZNY SE KVŮLI INSCENACI ZAČALY UČIT HRÁT NA KYTARU

Oblíbená televizní pohádka *Princové jsou na draka* s písňemi Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhlíře posloužila jako základ pro inscenaci Divadelního spolku bratří Mrštíků. Jak se tvůrcům pracovalo s mladými herci? A jaký má mladá generace vztah ke klasické studiové verzi z roku 1980? Na otázky Kukátka odpovídal režisér Juraj Háder.

Co vás vedlo k tomu zinscenovat zrovna *Princové jsou na draka*?

Je to moc krásná pohádka. Prvotní impuls pro vznik inscenace byl ten, že jsem si chtěl někdy v životě zrežiovat *Princové jsou na draka*. V souboru jsme také měli nové mladé herce, kteří chtěli vystupovat. Předtím jsme dělali pohádku, kde ztvárňovali koledníčky, a jak rostli, toužili po tom zahrát si další divadlo. Byli šikovní a mě napadlo, že bych jim mohl splnit přání a sobě sen. Navíc mám už od mala moc rád písničky od Svěráka a Uhlíře, a to nejen ty z *Princové jsou na draka*. Je to moje dětství i současnost. Rád si je poslechnu, i když třeba jedu v autě.

Kde sháníte mladé herce?

Vůbec nevím. Člověk potřebuje někoho mladého a on se objeví. Vyzkouší si to, a když ho to baví a vydrží u toho, tak ho obsazujeme do dalších rolí.

Jaký má mladá generace vztah k této pohádce? Znali ji vaši mladí herci?

Většina z nich ano. Objevili se ale i tací, kteří ji neznali vůbec. Zajímavé je, že se nejednalo

o malé děti, ale o ty starší. Písničky z *Princové jsou na draka* jsou ovšem notoricky známé. Děti si je doma zpívají s rodiči.

Jak na pohádku reaguje nejmladší generace diváků?

Je otázkou, kdo je tou nejmladší generací. Myslím si, že hra není pro děti, které chodí do školky. Texty skladeb jsou navíc svěrákovsky chytré a zapeklité. Objevuje se v nich například mnoho slovních hříček. Podle mě to mohou vydržet už děti od osmi do deseti let. Ty starší si pohádku spíše vybavují z filmu nebo písniček, než že by ji vyloženě znaly, ale jdou při sledování představení více s celým příběhem.

Jak vzpomínáte na práci s mladými herci?

Byla skvělá. Jsou neskutečně šikovní a pilní. Oni a dospělí, zkušenější herci ze souboru od sebe navíc navzájem čerpali. Mladí si brali například něco od Jana Korába, který ztvárňuje krále, a on si zase bral za své některé věci, co dělaly děti.

Kolik měly děti prostoru pro uplatnění vlastních nápadů?

Nápady nabízely mně jako režis-

serovi. Přijímal jsem je, a když se objevila alespoň malá možnost, zasadil jsem je do hry. Něco prošlo, něco ne. Některé děti jsou akčnější, takže nabízejí více, jiné méně, ale snažil jsem se z nich vycházet a doufám, že to bylo vidět. Třeba pozdrav „čauky“ a podobně. Bylo to jejich, věděly, co dělají, a bylo to zajímavé.

Jak moc jste se chtěli držet televizní verze?

Původní scénář jsme si upravili. Inscenace z něj vychází, ale nechtěli jsme dělat film. Objevují se v něm věci poplatné tehdejší době. Dali jsme je pryč a akcentovali jiná témata. Odchýlili jsme se, ale záměrně.

Zpívají s vámi obvykle diváci?

Občas mi přijde, že některé písničky ano, ale ještě se mi nesta-

lo, že bych z hlediště slyšel hlasitý zpěv.

Trval jste od začátku na živé hudbě?

Říkal jsem si, že živá hudba bude při představeních znít lépe a zajímavěji než reprodukováná. Oslovil jsem tedy svoji kamarádku Terezu Stříteckou. V inscenaci hraje na klavír a ještě se zhostila role dvorní dámy Altekvidy. Děti se učí zpívat s živým klavírem a i to je někam posune. Princezna Lenka má dvě alternace. Julii Stehlíkovou a Magdalénu Klímovou. Obě se kvůli inscenaci musely začít učit hrát na kytaru. Je za tím obrovský kus práce.

Hudební složku jste se rozhodli pojmout komorně. Jen s klavírem, k němuž se občas přidá kytara. Neměli jste ambice zapojit do inscenace celou kapelu?

Na celou kapelu nám bohužel chybí lidé. Navíc jsme *Princové jsou na draka* pojali po scénografické stránce komorněji a hravě. Myslím si, že kapela by tam nevypadala dobře. Byl by to velký cizí prvek, který by narušoval jednoduchost scény, kostýmů a podobně.

Molitanové hradby a další prvky na scéně evokují mateřskou školu nebo dětskou hernu. Vycházeli jste tedy také z toho, že klavír v takové místnosti běžně najdete, zatímco kapelu ne?

Přesně tak. Když jsme se Štěpánkou Veselou vymýšleli scénou, chtěl jsem, aby byla jednoduchá a hravá a aby se snadno představovala. Proto mě napadlo inspirovat se školkou. Podle mě to funguje dobře. Děti si to vzaly za své a hezky si se scénou hrají.

Jirka Štraub

PODSTATNÁ JE SAMA EXISTENCE DIVADELNÍHO SPOLKU

„Dokonce podstatnější než kvalita a umělecká úroveň představení,“ uvedl mimo jiného pro dnešní Kukátko režisér inscenace Prodaná nevěsta Spolku divadelních ochotníků Aloise Jiráska z Úpice Vladimír Hetflejš.

Proč jste se rozhodli pro Prodanou nevěstu?

Svého času jsme dělali v našem souboru poměrně dost operet, ale pak generace zpěváků zestárla a mnozí z nich už dokonce odešli do divadelního nebe. Jednou jsme už dokonce smutně seděli a říkali si, že už snad budeme zpívat jenom u táboráku. Pak se ale ozvala Iveta Suchánková Jónová, která hrála Mařenku. Iveta je učitelkou hudby, má vystudovaný operní zpěv a říkala, že když budeme dva roky makat, naučí se zpívat skoro každý. A skutečně, dva roky intenzivně pracovala s celým naším souborem a dostala i z těch, kteří nikdy nezpívali, poslouchatelný zpěv.

A proč prodanou nevěstu? Jak už jsem to řekl v úvodním slovu před představením. V Divadle Drak v Hradci Králové vymysleli úžasnou koncepci Prodané nevěsty. Byl to úžasný nápad Josefa Krofky a Miloslava Klímy, kteří přišli na to, jak přiblížit operu původně s velmi náročným zpí-

váním pro realizaci i v takových podmínkách, kde nemají školené hlasy. Většina partů byla převedena na sborové zpěvy. To byla určitá cesta, jak toto dílo zásadně zjednodušit. Divadlo Drak je divadlo zaměřené na hru pro mládež a vedle hudebních úprav tedy dokázali celou operu zjednodušit a zkrátit tak, aby inscenace byla sdělná i pro děti. A najednou se z toho všeho vyloupila takováhle věc.

Jsou všichni aktéři inscenace členy vašeho souboru nebo jste museli hledat i někde jinde?

Každý, kdo hraje ve hře, je členem našeho souboru. Někteří z nich jsou sice z vedlejších obcí, ale poté, co se připojili ke zkouškám, se stali i členy spolku. Ale všechno to jsou samozřejmě amatéři.

Jak dlouho jste Prodanou nevěstu studovali?

Dva roky jsme se učili zpívat a rok připravovali představení. Hru jsme věnovali městu v roce 2018 jako dárek k výročí repub-

liky. V letech 2019 a 2020 jsme intenzivně hráli, a pak nám vystupování v letech 2021 a 2022 narušil covid. Od roku 2023 už zase hrajeme a máme za sebou víc než 50 repríz.

Jak složité bylo organizovat zkoušky. Přece jenom jde o ohromnou spoustu lidí...

Jak už jsem naznačil v úvodním slově, jsme soubor, který letos slaví dvě stě let. Za těch dvě stě let je vytvořený určitý systém. V souboru se dědí členství z rodičů na děti, takže to, že se zkouší dvakrát až třikrát týdně, je úplně normální. Bývá často vedena diskuze o tom, co je vlastně na ochotnickém divadle to hlavní. Zda kvalita, umělecká úroveň, anebo to hnutí samo, to, že ochotnický soubor žije v daném městě zrovna tak

myslel já. Uvažoval jsem o tom, kde a jak se Prodaná nevěsta hrála. V jakém prostředí. A Smetana napsal, že se jedná o lidovou slavnost. A na slavnosti jsou kolotoče, takže bez kolotoče to nešlo. Vyrobili jsme tedy kolotoč a figury a pohonnou jednotku jízdních kol. A najednou to byl ústřední bod a kolem toho kolotoče se všechno motalo. Trochu problém byl s tím, že kapela bývá dost často zvyklá sedět pohromadě, kdežto my jsme měli na pravé straně pět muzikantů, na levé straně pět muzikantů a v prostředku bící na kolotoči. Pro muziku to nebylo jednoduché, ale muzikanti to zvládli.

Máte pečlivě sestavený a velmi dobře disponovaný soubor. Bude následovat nějaká další opera anebo hra se zpěvy? Máte už něco v plánu?

Myslím si, že hudba na divadlo patří, ruku v ruce s ní jdou optimismus a energie. Mám tento druh divadla raději než nějaké detektivky nebo konverzačky.

A kdy se tedy můžeme těšit na další představení podobného druhu?

Podobného druhu to zřejmě úplně nebude. Připravujeme hru o bratřích Čapkových, respektive o rodině bratří Čapků. Otec Josefa a Karla, MUDr. Antonín Čapek, obvodní a tovární lékař a všestranný kulturní pracovník, byl dokonce dva roky předsedou našeho ochotnického spolku. V souvislosti s dvou set letým výročím našeho spolku se na toto téma píše úplně nový text. Takže příště se mohou diváci těšit na autorské divadlo.

Honza Švácha

jako hasiči nebo jako myslivci. Já jsem si jistý, že podstatná je sama existence divadelního spolku, protože právě tohle dělá město městem.

Uchvátilo mě vaše scénografické pojetí inscenace. O jeho zpracování jste požádali nějakého profesionála, nebo jste si také poradili sami?

Nechci mluvit o sobě, ale asi to jinak nepůjde. Tu scénu jsem vy-

Diváci POPELKA 2023

Rozborový seminář PRINCOVÉ JSOU NA DRAKA

KDYŽ MÁŠ SRDCE ZJIHLÉ... KDYŽ MÁŠ POTÍŽE... TAK DEJ CIHLU K CIHLE... TĚSTO DO DÍŽE!!!

Divadelní spolek bratří Mrštíků z Boleradic se odvážně pustil do jevištního provedení jedné z ikon televizní pohádkové produkce někdejší Československé televize, kdysi notoricky známé hudební pohádky „PRINCOVÉ JSOU NA DRAKA“.

Lákavá předloha vábí jako siréna skrze televizní médium svou přehledností i maximálním účinkem, skýtá řadu nebezpečností. Už jen tím, že je třeba převést původní příběh do ryze jevištních prostředků s absencí herecké elity, která v televizní matici účinkovala. A tady je třeba hned v úvodu ocenit, že inscenace má řadu zajímavých a osvěžujících hereckých výkonů, o které by se mohla

jednoznačně opřít. Sympatická ústřední dvojice hrající princeznu Lenku a Honzu. Autentická představitelka postavy Martiny. Přirozenost zkušeného hereckého projevu Jana Korába v roli krále, ale přesvědčivý a poučný výkon mladého představitele vyslance Hlaváčka.

Mám-li se vztahovat k názvu recenze, tak je potenciálně, minimálně v některých hereckých

představitelích... tzv. zaděláno!!!

Režie poněkud neprozíravě spoléhá na notorickou známost předlohy a většinu situací spíše zjednodušuje a zplošťuje, než vystavuje. Vytváří tak zbytečně zmatek ve vztazích a postavách relativně jednoduchého příběhu. Pohyb aktérů příběhu v daných okolnostech postrádá logiku, a především nás ochuzuje o emotivní momenty předlohy a potřebné napětí minimálně ve vztazích mezi Lenkou a Honzou, ale i starou láskou mezi Kubičkou a králem.

A v ostatních scénách stačí herce především jasně úkolovat a organizovat. Je to pracné, ale nezbytné. Prosím o to! A jistě je třeba zmínit i složku hudební a taneční, resp. choreografickou. U hudební složky vůbec nevádí, že živá hudba čítá pouze

pianistku. Naopak. Onen kontrast i intimnost hry klavírního doprovodu skýtá skvělou možnost přiblížit se tím přirozenému jevištnímu projevu. Pak je ovšem zcela nevýhodné začínat v průběhu inscenace používat reprodukováné plochy orchestrálně sytější. Vede to pak jen a pouze k další nejednotnosti výrazových prostředků.

A u zvolených choreografických čísel je tomu obdobně. Pokud nemáme k dispozici potřebný hudební základ, je holým nesmyslem dodržovat choreografii televizní předlohy. Působí pak s klavírním doprovodem nepatřičně a někdy až směšně.

Doufám, že Juraj Háder jako režisér inscenace pochopí všechny mé výtky jako konstruktivní a usilující o kvalitativní rozvoj nejen jeho, jako začínajícího režiséra, ale i snahu o celkový posun inscenace směrem k divákovi a jeho vnímání inscenace jako celku. Děkuji a těším se na další inscenaci tohoto, silnou divadelní tradicí oplývajícího souboru.

Jaromír Hruška

RADOSTNÁ NEVĚSTA

Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek, Úpice se v Rakovníku předvedl s úpravou klasické české opery Prodaná nevěsta. Koncept této úpravy je převzatý (se svolením původních autorů Josefa Krofty, Miloslava Klímy, Jiřího Vyšehličky a Petra Matáska) z inscenace legendárního divadla DRÁK z Hradce Králové.

Zatímco původní inscenace byla loutková, režisér Vladimír Hetflejš vše přetransponoval na živé herce. Samozřejmě to přináší jiné možnosti a omezení, ale ponechme Drak drakem a zamysleme se nad touto „prodankou“ tady a dnes.

Nejvýraznější devizou a korunou inscenace je bezesporu hudební složka. Úpíči jsou nadprůměrně hudebně vybavení a muzikální a kdykoliv se jeviště

rozeznělo a rozezpívalo, byla to pastva pro uši. Představení nabízí ovšem i pastvu pro oči, protože scénu tvoří rozměrný funkční kolotoč s umně řezbovanými zvířaty – lavičkami, který vizuálně odkazuje k lidovým vesnickým poutím. Je škoda, že v inscenaci sloužil především k tomu, aby občas někoho přivezl nebo odvezl a bylo kam zaparkovat bubeníka a nesloužil i k vytvoření nějakého přesahu, metafory. To mu ale neubírá na efektnosti a technické dokonalosti a nijak mu neublížilo ani to, že by mu zjevně slušel větší prostor.

Scénu doplňuje výrazná vydařená kostýmní složka, z velké části vyvedená v barvách trikolory. Omezená barevná paleta

výtvarné stránce dodává jasný styl.

Podtrženo sečteno, poslouchá se to skvěle a vypadá to skvěle.

Důležité však také je, o čem to je a jak to funguje po divadelní stránce. Samotný děj opery je už v původní drakovské koncepci redukován na minimum – vzpomeňme si, že byl vytvářen pro hru s loutkami. Inscenace úpických tento fragment děje navíc utápí v celkovém průběžném balábile sboru postav na jevišti. I když se nabízí otázka, jestli vůbec je až tak nezbytné nutně děj pochopit, aby si divák užil své, i tak by jasnější akcentace hlavních postav a dějových zvrátů inscenaci rozhodně neublížila. Prospělo by i zredukování a počištění pasáže s poutí,

kteřá působí jako sled scének různé kvality bez jakékoliv viditelné gradace a systému. Nemluvě o tom, že není jasné, zda toto dění má představovat zdatné artistry a máme se kochat divadelními nápady nahrazujícími skutečné artistní řemeslo nebo spolu s celou vesnicí hledíme na partu nešiků a máme se smát jejich naivní neschopnosti.

I s těmito drobnými výhradami se odvážím konstatovat, že svůj cíl: vyprodukovat radost a sdílet ji, Úpice v Rakovníku evidentně splnila dokonale.

Kateřina Baranowska

PROGRAM

NEDĚLE 22. ŘÍJNA 2023

09.00–09.35 a 10.30–11.05, Tylovo divadlo

HOST PŘEHLEDKY

Ivana Bílková, Hradec Králové

režie Marek Zákostelecký

Marek Zákostelecký na motivy

Daisy Mrázkové

NÁDHERNÉ ÚTERÝ (3+)

12.00–14.00

Veřejná diskuse o díle Daisy Mrázkové a jeho vlivu na děti a mládež

14.30–15.15, Tylovo divadlo

HOST PŘEHLEDKY

ZUŠ Rakovník

režie: Adéla Hauptmannová

Taneční pohádka na motivy předlohy stejnojmenného filmu

KARLÍK A TOVÁRNA NA ČOKOLÁDU (5+)

15.30, foyer

Slavnostní zakončení Popelky Rakovník 2023, vyhlášení výsledků a předání ocenění

Dětská porota

ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA

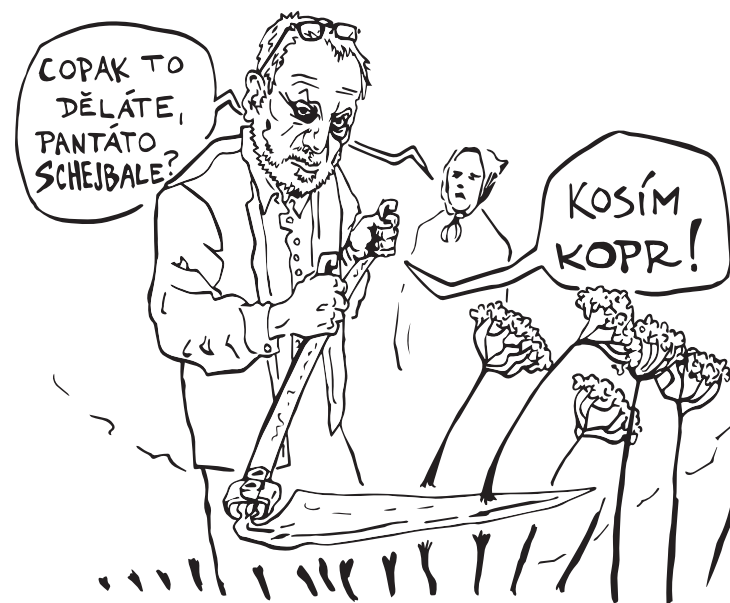
ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA

Výřazení KPR

Rozborový seminář PRINCOVÉ JSOU NA DRAKA

REDAKCE ZPRAVODAJE

šéfredaktorka: Petra Slížková, redaktor: Jiří Štraub, Jan Švácha,
ilustrace: David Daenemark, korektury: Lída Strejcová, foto: Ivo Mičkal,
sazba a tisk: Michal Varga (propagace KC)

TOTO 4. ČÍSLO VYŠLO 22. ŘÍJNA 2023